

Inhoud

I Deel 1 Theorie

1	Theoretische achtergronden van ACT	3
	<i>Francis De Groot, Joris Corthouts, Jacqueline A-Tjak, Marco Kleen, Ando Rokx</i>	
1.1	Het Functioneel Contextualisme: een functionele blik	4
1.2	Relational Frame Theory (RFT)	5
1.3	Regelgeleid gedrag	6
1.4	Leren van verbanden	6
1.5	Veranderingen van betekenis	7
1.6	Verschillende soorten relaties	9
1.7	Samenvattend	10
1.8	RFT en ACT	10
2	Algemene aspecten van een ACT-behandeling	13
	<i>Jacqueline A-Tjak, Francis De Groot</i>	
2.1	Zes processen	14
2.2	Interventies	14
2.2.1	Metaforen	15
2.2.2	Experiëntiële oefeningen	16
2.2.3	Exposure	16
2.2.4	Zelfonthulling	16
2.2.5	Uitleg	16
2.3	Processen of vaardigheden?	17
3	Acceptatie	19
	<i>Jacqueline A-Tjak, Francis De Groot</i>	
3.1	Analyse	20
3.2	Creatieve hopeloosheid	21
3.3	Controle is het probleem	22
3.4	Boodschappen die de therapeut overbrengt	23
3.5	Do's en don'ts	23
3.6	Acceptatie en bereidheid	23
3.6.1	Acceptatie oefenen	25
3.7	Boodschappen die de therapeut overbrengt	25
3.8	Do's en don'ts	25
4	Defusie	27
	<i>Jacqueline A-Tjak, Francis De Groot</i>	
4.1	Analyse	28
4.2	De context van letterlijkheid	29
4.3	Je verstand is niet je vriend en niet je vijand	29
4.3.1	Interventies	30
4.4	Redenen zijn geen oorzaken	31
4.5	Gelijk willen hebben	31
4.6	Hardnekkige fusie	32
4.7	Als defusie tot stand komt	32

4.8	Boodschappen die de therapeut overbrengt	32
4.9	Do's en don'ts	33
5	Zelf	35
	<i>Jacqueline A-Tjak, Francis De Groot</i>	
5.1	Analyse	36
5.2	Zelf-als-inhoud	36
5.3	Zelf-als-proces	37
5.4	Zelf-als-context	38
5.5	Boodschappen die de therapeut overbrengt	40
5.6	Do's en don'ts	40
6	Contact met het huidig moment	41
	<i>Jacqueline A-Tjak, Francis De Groot</i>	
6.1	Analyse	42
6.2	Interventies	42
6.3	Het gebruik van het hier-en-nu in de therapiezitting	43
6.4	Boodschappen die de therapeut overbrengt	44
6.5	Do's en don'ts	45
7	Waarden	47
	<i>Jacqueline A-Tjak, Francis De Groot</i>	
7.1	Analyse	48
7.2	De context van waarden	49
7.3	Interventies	50
7.4	Boodschappen die de therapeut overbrengt	52
7.5	Do's en don'ts	52
8	Toegewijde actie	53
	<i>Jacqueline A-Tjak, Francis De Groot</i>	
8.1	Analyse	54
8.2	Nogmaals bereidheid	55
8.3	Problemen met toegewijde actie	55
8.4	Nogmaals exposure	56
8.5	Bijkomende thema's	56
8.6	Afronding	57
8.7	Boodschappen tijdens deze fase	58
8.8	Do's en don'ts	58
9	Wetenschappelijke achtergronden van ACT	59
	<i>Jacqueline A-Tjak</i>	
9.1	Effectgrootte	60
9.2	Effectonderzoek	60
9.3	Meta-analyses	60
9.4	Procesonderzoek (mediatie en moderatie)	61
9.5	Evaluaties van evidentie door beroepsverenigingen	62
9.6	De relatie tussen ACT en RFT	62
9.7	Onderzoek naar vragenlijsten specifiek voor ACT	62

II Deel 2 Verdieping

10	ACT-casusconceptualisatie	67
	<i>Ingrid Postma, Jacqueline A-Tjak, Margot Meulemans</i>	
10.1	Acceptatie	68
10.2	Defusie	69
10.3	Zelf-als-proces, zelf-als-context en zelf-als inhoud	69
10.4	Waarden	70
10.5	Toegewijde actie	71
10.6	Contact met het huidige moment	72
10.7	Behandelplan	72
10.7.1	Casus Johan	72
10.7.2	Casus Maartje	73
11	Een ACT-protocol	75
	<i>Jacqueline A-Tjak</i>	
11.1	Zitting 1 en 2	76
11.2	Zitting 3	77
11.3	Zitting 4	78
11.4	Zitting 5	80
11.5	Zitting 6, 7 en 8	81
11.6	Zitting 9	82
11.7	Zitting 10	83
11.8	Zitting 11 en 12	84
11.9	Zitting 13 t/m 15	85
11.10	Laatste zitting	86
12	ACT in je rol als therapeut	89
	<i>Jacqueline A-Tjak, Marco Kleen</i>	
12.1	Samen in hetzelfde schuitje	90
12.2	De therapeutische relatie als context	90
12.3	Mindful met je cliënt zijn	91
12.3.1	Overweging 1 Je medemens als zonsondergang of als wiskundig probleem tegenmoet treden	91
12.3.2	Overweging 2 Een boswandeling maken	92
12.3.3	Overweging 3 Meeleven of overleven?	92
12.3.4	Overweging 4 Een 'uit'-knopje	92
12.3.5	Overweging 5 Van persoon tot persoon	93
12.4	De therapeutische relatie als therapeutisch instrument	93
12.5	ACT in het persoonlijk leven van de therapeut	93
12.6	Aan te raden literatuur	94
13	Verder bekwamen in ACT	95
	<i>Jacqueline A-Tjak, Marco Kleen</i>	
13.1	Verenigingen	96
13.2	Cursussen en workshops	96
13.3	Andere hulpmiddelen	97
13.4	Boeken voor professionals	97

13.5	Zelfhulpboeken	98
13.6	Wanneer ben je een ACT-therapeut of ACT-trainer?	98

III Deel 3 Toepassingsgebieden

14	ACT bij angst	103
	<i>Sara Bosman</i>	
14.1	Inleiding en wetenschappelijke inzichten	104
14.2	Diagnostiek	104
14.2.1	Problemen met waarden.	104
14.2.2	Fusie	105
14.2.3	Vermijding	106
14.3	Behandeling	106
14.3.1	Algemeen	106
14.3.2	Werken aan waarden	107
14.3.3	Werken aan acceptatie	108
14.3.4	Werken aan contact met hier-en-nu	109
14.3.5	Werken aan defusie	109
15	ACT bij depressie	111
	<i>Jacqueline A-Tjak</i>	
15.1	Functionele analyse van depressief gedrag	112
15.1.1	Problemen met acceptatie	112
15.1.2	Problemen met waarden en toegewijde actie	113
15.1.3	Problemen met defusie en zelf-als-inhoud	113
15.1.4	Problemen met contact met het huidig moment en zelf-als-proces	114
15.2	Aandachtspunten bij de behandeling van depressieve klachten met ACT	114
15.2.1	Algemeen	114
15.2.2	Werken aan acceptatie	115
15.2.3	Werken aan contact met het huidig moment	116
15.2.4	Werken aan defusie	116
15.2.5	Werken aan chronische, recidiverende en therapieresistente depressie	117
15.3	Onderzoek	117
15.4	Aanbevolen literatuur	117
16	ACT bij chronische pijn	119
	<i>Peter Heuts, Marco Kleen</i>	
16.1	Casusconceptualisatie: RFT en het ACT-model	120
16.2	Aandachtspunten voor ACT bij chronische pijn	121
16.2.1	Creatieve hopeloosheid	121
16.2.2	Werken met acceptatie	122
16.2.3	Werken met mindfulness	123
16.2.4	Werken aan defusie	123
16.2.5	Werken met zelf-als-context	124
16.2.6	Werken met waarden	124
16.2.7	Werken met waardegericht gedrag	125
16.3	Wat is er bekend over de effectiviteit van ACT bij pijn?	125

16.4	ACT bij chronische pijn in het Nederlandstalige gebied	125
16.5	Aanbevolen literatuur	126
17	ACT bij psychose	127
	<i>Joris Corthouts</i>	
17.1	Wat is dat, psychose?	128
17.2	Behandeling van psychose	128
17.3	ACT bij psychose – een functionele benadering van psychose	128
17.4	Fasering van en aandachtspunten binnen de begeleiding van psychose	129
17.4.1	Waardewerk	130
17.4.2	Bereidheid en cognitieve defusie	131
17.4.3	Contact met hier-en-nu – mindfulness	132
17.4.4	Zelf-als-context	132
17.5	Draaiboeken voor psychose?	132
17.6	Onderzoek	133
17.7	Samenvattend	133
18	ACTief afkicken	135
	<i>Ellen Excelmans, Victor Huigens</i>	
18.1	Casusconceptualisatie bij verslaving	136
18.1.1	Problemen met contact maken met het huidige moment	136
18.1.2	Problemen met het zelf-als-proces en perspectiefname	136
18.1.3	Problemen met acceptatie	137
18.1.4	Problemen met defusie en zelf-als-inhoud	137
18.1.5	Problemen met waarden en toegewijde actie	138
18.2	Aandachtspunten bij de behandeling	138
18.2.1	Werken aan acceptatie	139
18.2.2	Werken aan defusie, zelfcompassie en zelf-als inhoud	140
18.2.3	Werken aan contact met het hier-en-nu	140
18.2.4	Werken aan toegewijd handelen	141
19	ACT bij mensen met persoonlijkheidsproblemen	143
	<i>Lucas Goessens, Annika Cornelissen</i>	
19.1	Inleiding	144
19.2	ACT bij MPP: waarom is het moeilijk?	145
19.3	ACT bij MPP: waarom is het nodig?	146
19.3.1	Fasering!	146
19.4	ACT bij MPP: waarom is het inspirerend	150
19.5	Aanbevolen literatuur	151
20	ACT bij kinderen en jongeren	153
	<i>Monique Samsen</i>	
20.1	Onderzoek	154
20.2	Specifieke interventies	154
20.2.1	Ouders	154
20.2.2	Metaforen	155
20.2.3	Experiënteel oefeningen	155

20.3	Diagnostische overwegingen	155
20.3.1	Hersenen volop in ontwikkeling.	155
20.3.2	Steeds veranderende context	156
20.4	Fasering van de therapie	156
20.4.1	Acceptatie en bereidheid	156
20.4.2	Waarden en toegewijde actie	157
20.4.3	Cognitive defusie en zelf-als-context	157
20.4.4	Contact met dit moment – ‘nu’	159
21	ACT voor ouders van kinderen met ontwikkelings- en/of psychische problemen	161
	<i>Denise Matthijssen, Denise Bodden</i>	
21.1	Inleiding	162
21.2	Waarom ACT in ouderbegeleiding?	162
21.3	ACTief opvoeden	162
21.4	Beschrijving protocol ACTief opvoeden	163
21.5	Fasering in de cursus ACTief opvoeden	163
21.6	Specifieke technieken	166
21.7	Therapeutisch proces in de groep	166
21.8	Therapeutische rol van de trainers	166
21.9	Onderzoek naar de effectiviteit van ACT als ouderbegeleiding	167
21.10	Effecten ACTief opvoeden	168
22	ACT bij mensen met een verstandelijke beperking	169
	<i>Teunis van den Hazel, Erik Roetman, Irena Burdová</i>	
22.1	ACT bij cliënten met een licht verstandelijke beperking	170
22.1.1	Aandachtspunten ten aanzien van relatie en communicatie	171
22.1.2	Aandachtspunten ten aanzien van de omgeving	171
22.1.3	Aandachtspunten ten aanzien van andere disciplines	172
22.1.4	Aandachtspunten ten aanzien van diagnostiek	172
22.2	ACT-interventies bij mensen met een verstandelijke beperking	172
22.2.1	‘Ik zit vast, wat nu?’ (creatieve hopeloosheid).	172
22.2.2	‘Ik ben bereid’ (acceptatie en bereidheid)	173
22.2.3	‘Ik ben, hier-en-nu’ (contact met dit moment)	173
22.2.4	‘Ik ben niet mijn gedachten en niet mijn zelfbeeld’ (defusie en het zelf)	173
22.2.5	‘Ik ga ervoor en doe het’ (waarden en toegewijd handelen)	174
22.3	Tot slot	175
23	Autisme en ACT	177
	<i>Francis Pascal-Claes, Elke Bussels</i>	
23.1	Kenmerken en eigenheid van een persoon met autisme	178
23.2	Specifieke aandachtspunten bij autisme	178
23.2.1	Communicatie en begeleidingsstijl in dienst van de therapeutische relatie	178
23.2.2	Meerwaarde van ACT	179
23.3	ACT-interventies	180
23.3.1	Waarden en toegewijde actie	180

23.3.2	Creatieve hopeloosheid en controle	181
23.3.3	Het zelf	181
23.3.4	Bereidheid en acceptatie	182
23.3.5	Defusie	184
23.3.6	Contact met het huidig moment (mindfulness)	185
24	ACT en het multidisciplinaire team	187
	<i>Jaap Spaans, Shiva Thorsell</i>	
24.1	Inleiding	188
24.2	Uitgangspunten van multidisciplinaire ACT	188
24.2.1	Bereidheid vanuit de ACT-visie te werken	188
24.2.2	Kerncompetenties	189
24.3	De multidisciplinaire ACT-praktijk	189
24.3.1	Afstemming binnen het team	189
24.3.2	ACT door de verschillende disciplines	190
24.4	Teamscholing en implementatie	192
24.4.1	Niveaus van training	192
24.4.2	Aandachtpunten bij invoering	193
24.5	ACT voor teams	194
25	De matrix	197
	<i>Annick Seys</i>	
25.1	De twee assen	199
25.1.1	Dichterbij en verder weg van je waarden	199
25.1.2	Buitenkant en binnenkant	199
25.1.3	Het begin: opmerken en kiezen	199
25.1.4	Een casus ter verduidelijking	200
25.2	Na de kennismaking, de verdieping: creatieve hopeloosheid	202
25.3	De hexaflex	203
25.3.1	Defusie	203
25.3.2	Hier-en-nu	203
25.3.3	Acceptatie	204
25.3.4	Het observerende zelf	204
25.3.5	Waarden (kwadrant linksboven)	204
25.3.6	Toegewijde actie (kwadrant rechtsboven)	204
25.4	Aanvullende opmerkingen	205
25.4.1	Just be	205
25.4.2	Verder weg en dichterbij wat?	205
25.4.3	De matrix is geen protocol	205
25.5	Wanneer gebruik je die matrix in individuele therapie?	205
25.6	Andere contexten –literatuurtip	206
26	ACT als preventie	207
	<i>Ernst Bohlmeijer, Karlein Schreurs</i>	
26.1	Preventie	208
26.2	ACT als preventieve interventie gericht op stressmanagement	209

26.3	ACT als preventieve interventie voor mensen met depressieve klachten.....	210
26.4	Leven met pijn: ACT als preventie voor mensen met pijnklachten	211
26.5	Besluit	212

Bijlagen

Literatuur	215
-------------------------	-----

Acceptance & Commitment Therapy

Theorie en praktijk

A-Tjak, J. (Ed.)

2015, XXIV, 226 p. 21 illus., Softcover

ISBN: 978-90-368-0496-7